

Föstudaginn 5. júní 1953.

Nr. 32/1953. **Frímúrarareglan á Íslandi** (Magnús Thorlacius)
 gegn
borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs
 (Tómas Jónsson).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Fasteignagjald. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Sigurður Grímsson, fulltrúi borgarfégetans í Reykjavík, hefur kveðið upp hinn áfrýjaða úrskurð.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 3. marz 1953. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði felldur úr gildi og stefnda verði dæmt að greiða málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar úr hendi áfrýjanda í Hæstarétti eftir mati dómsins.

Með skírskotun til forsendna hins áfrýjaða úrskurðar ber að staðfesta hann.

Eftir þessum úrslitum ber að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, er ákveðst kr. 1500.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði úrskurður á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, Frímúrarareglan á Íslandi, greiði stefnda, borgarstjóranum í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs, kr. 1500.00 í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Sératkvæði

Jóns Ásbjörnssonar hæstaréttardómara.

Ég er ósamþykkur því, að undanþága frá greiðslu fasteignagjalds af samkomuhúsum skv. 4. gr. laga nr. 67/1945 eigi að vera háð því skilyrði, að almenningur yfirleitt hafi aðgang að samkomum þeim, sem þar eru haldnar. Hins vegar

get ég fallist á, að áfrýjanda beri að greiða fasteignagjald af umræddu húsi, þar sem ekki er í ljós leitt, að starfsemi hans og þá sérstaklega notkun greinds húss, sé aðallega rekin til almenningaheilla. Loks tel ég rétt, að hvor aðilja beri kostnað sinn af málinu fyrir Hæstarétti, sbr. 178. gr. laga nr. 85/1936.

Dómsorð mitt verður því á þessa leið:

Hinn áfrýjaði úrskurður á að vera óraskaður.

Aðiljar beri hvor sinn kostnað af málinu fyrir Hæstarétti.

Úrskurður fógetaðóms Reykjavíkur 6. janúar 1953.

Gerðarþola, Frímúrarareglunni á Íslandi, var gert að greiða af húseign sinni, nr. 4 við Borgartún, hér í bæ, húsaskatt til bæjarsjóðs Reykjavíkur fyrir ár 1952 að upphæð kr. 2534.00. Þar eð gerðarþoli hefur eigi greitt skatt þennan, hefur borgarstjórnin í Reykjavík f. h. bæjarsjóðs krafizt þess, að lögtak verði látið fara fram í eignum gerðarþola til tryggingar framangreindri kröfu ásamt dráttarvöxtum og kostnaði.

Umboðsmaður gerðarþola hefur mótmælt framgangi hinnar umbeðnu lögtaksgerðar og krafizt málskostnaðar úr hendi gerðarbeiðanda eftir mati réttarins.

Kveður nefndur umboðsmaður gerðarþola að húseign sú, er skattur sá, er hér ræðir um, hefur verið lagður á, sé aðeins notuð fyrir samkomur frímúrara og til íbúðar fyrir húsvörð, sem enga leigu greiði. Gerðarþoli hafi því engar tekjur af téðri húseign. Sé því fasteign þessi undanþegin gjaldi því, sem hér ræðir um, samkvæmt 4. gr. laga nr. 67/1945, „samkomuhús . . . , sem ekki eru leigð út til skemmtana“. Hafi því eigi verið heimilt að leggja umræddan skatt á gerðarþola.

Umboðsmaður gerðarbeiðanda hefur mótmælt þessu sjónarmiði umboðsmanns gerðarþola og ítrekað þær kröfur, að lögtaksgerðin verði látin ganga fram. Heldur hann því fram, að undantekningarákvæði 4. gr. laga nr. 67 1945 taki einungis til samkomuhúsa, sem reist séu og rekin til „almenningsheilla“, samkomuhúsa, þar sem allur almenningur hafi aðgang að samkomum. Þetta megi og telja ljóst af rökum þeim, sem á Alþingi hafi verið færð fyrir því, að undantekningarákvæðið skyldi sett, sbr. Alþt. 1937 (síðara þing) B, bls. 698—699.

Hafa aðiljar lagt atriðið undir úrskurð réttarins.

Skattur sá, er hér ræðir um, er lagður á samkvæmt lögum nr. 67 12. apríl 1945, en í upphafi 1. gr. þeirra laga segir svo: „Í kaupstöðum og hreppsfélögum er heimilt að leggja árlegan fasteignaskatt á húseignir og önnur mannvirki, lóðir og lendur . . .“. Er með þessu orðuð sú meginregla, sem umrædd lög eru byggð á. En í 4. gr. nefndra laga eru taldar upp undantekningar frá þessari meginreglu og skulu eftir þessari lagagrein vera undanþegnar skatti: fasteignir bæjar- og sveitarsjóða, nema leigulóðir og jarðir í leiguábúð, kirkjur, „samkomuhús og íþróttahús, sem ekki eru leigð út til skemmtana“, skólahús, barnahæli, sjúkrahús, elli-

heimili, þinghús o. s. frv. Rétturinn lítur svo á, að þar sem í nefndri grein er talað um „samkomuhús sem ekki eru leigð út til skemmtana“, sé eingöngu átt við samkomuhús, sem reist séu og rekin til almenningsþarfa, og þar sem almenningur yfirleitt hefur aðgang að samkomum. Telur rétturinn, að þessi skilningur á nefndu atriði í umræddri lagagrein eigi ríka stöð í upptalningu þeirra fasteigna í greininni, sem njóta þessa undantekningarákvæðis, en þar eru eingöngu fasteignir opinberra aðilja eða fasteignir eingöngu til almenningsheilla, svo sem kirkjur, skólahús, íþróttahús, barnaheimili, elliheimili eða sjúkrahús o. s. frv. Sé þessi skilningur réttur, sem telja má vafalaust, er augljóst, að fasteign gerðarþola getur ekki fallið undir umrædda lagagrein og því ekki notið undantekningarákvæðis hennar, enda ber og að skýra slík undantekningarákvæði þröngt. Fasteign þessi er eign frímúrarareglunnar á Íslandi, en hún er, sem kunnugt er, félagsskapur ákveðins hóps manna og að henni takmarkaður aðgangur og hafa ekki aðrir aðgang að samkomum, sem þar eru haldnar, en félagsmenn einir. Lög þau, sem hér ræðir um, eru að stofni til gömul og hafa ýmsar breytingar verið á þeim gerðar, meðal annars 1937. Kemur ljóslega fram af þeim rökum, sem þá voru færð fyrir því, að undantekningarákvæði 4. gr. skyldi sett, að löggjafinn hefur eingöngu haft í huga fasteignir, er reknar eru til almenningsheilla eða almenningsþarfa, sbr. Alþt. 1937, (síðara þing) B, bls. 698—699. Samkvæmt þessu verður að líta svo á, að undantekningarákvæði 4. gr. nefndra laga taki eigi til fasteignar gerðarþola, þeirrar, er hér ræðir um, og að hinn umræddi húsaskattur hafi því réttilega verið lagður á gerðarþola. Þykir því verða að leyfa framgang hinnar umbeðnu lögtaksgerðar á ábyrgð gerðarbeiðanda. Af því leiðir, að málskostnaðarkrafa gerðarþola verður eigi tekin til greina:

Því úrskurðast:

Hin umbeðna lögtaksgerð á fram að ganga á ábyrgð gerðarbeiðanda. Málskostnaðarkrafa gerðarþola er eigi tekin til greina.